ఋగ్వేదాంతర్గత

⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘

6 నాదబిందూపనిషత్

⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘ ⌘

శ్లోక తాత్పర్య పుష్పమ్

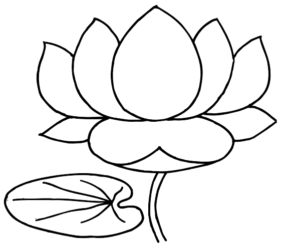

శ్లో॥ వైరాజ - ఆత్మోపాసనయా సంజాత జ్ఞాన వహ్నినా
దగ్ధ్వా కర్మత్రయమ్ యాతి యత్ పదం యాతి తత్ భజే॥

సర్వత్రా విరాజమానమైయున్న ఏ ఆత్మతత్త్వముయొక్క ఉపాసన వలన జనించే జ్ఞానాగ్నిచే ***కర్మత్రయము*** *(అగామి, సంచితము, పారబ్ధము) దగ్ధము అగుచూ, యోగులు ఆత్మస్థానమును చేరుచున్నారో..., అట్టి సర్వాత్మకమగు ఆత్మపదమును భజించుచున్నాము!*

1. ఓం **"అ" కారో దక్షిణః పక్ష** **"ఉ" కారస్తు ఉత్తర స్మృతః।** **"మ" కారః పుచ్ఛమ్ ఇతి ఆహుః** **అర్ధమాత్రా తు మస్తకమ్॥**	ఓం అను బ్రహ్మ సంజ్ఞాక్షర **హంసకు** "అ" కారము కుడి రెక్క అని, "ఉ"కారము ఎడమ రెక్క అని, "మ"కారము ... తోక అని, అర్ధమాత్ర ... మస్తకము (Face) అని **సంజ్ఞాపూర్వకముగా చెప్పబడుచున్నది.**
2. పాదాదికం గుణాత్ తస్య **శరీరమ్ - తత్త్వమ్ ఉచ్యతే।** **ధర్మో అస్య దక్షిణం చక్షుః** **అధర్మో అధో అపరః స్మృతమ్।**	ఆ హంసకు త్రిగుణములు (సత్వ-రజో-తమో గుణములు) --- **పాదములు.** తత్త్వమ్ (త్వమ్ తత్ అసి) --- **శరీరము** → కుడి కన్నేమో --- **ధర్మము!** → ఎడమ కన్నేమో --- **అధర్మము!**
3. భూః లోకః పాదయోః తస్య, **భువః లోకః అస్తు జానునీ।** **సువర్లోకః కటీ దేశే,** **నాభి దేశే మహత్-జగత్॥** **(మహర్జగత్ః = మహర్లోకము)**	ఇంకా ఆ హంసకు → పాదములు --- **భూలోకములు.** → జానువులు (భుజములు) --- **భువర్లోకము.** → కటి (చుట్టూ) ప్రదేశమేమో --- **సువర్లోకము.** → బొడ్డు ప్రదేశము --- **మహర్లోకము.**
4. జనోలోకస్తు హృదయే **కంఠే లోకః తపః తతః।** **భ్రువోః లలాట మధ్యేతు** **సత్యలోకో వ్యవస్థితః॥**	→ హృదయము --- **జనోలోకము.** → కంఠప్రదేశము --- **తపోలోకము.** → నుదురు-లలాట మధ్య ప్రదేశము (భ్రూమధ్య ప్రదేశము) --- **సత్యలోకము.**

5. సహస్రారమ్ ఇతీవ అత్ర మంత్ర ఏష ప్రదర్శితః ఏవమ్ ఏతామ్ సమారూఢో హంసయోగ విచక్షణః॥	→ ఆ హంస యొక్క సహస్రారస్థానములో --- **ఓం-ప్రణవ మంత్రము సంప్రదర్శితమౌతోంది.** **హంసయోగము**ను విచారణ చేయువాడు అట్టి హంసయోగమగు "**సోఽహమ్**" ను అధిష్ఠించినవాడు అగుచున్నాడు.
6. న భిద్యతే కర్మచారైః, పాపకోటి శతైః అపి, ఆగ్నేయీ ప్రథమా మాత్రా వాయవ్య ఏషా తథా పరా॥	ఆత్మకు (బ్రహ్మమునకు) సంజ్ఞ అయినటువంటి "**సర్వము ఆత్మయే**" అను అర్థమును చెప్పు - "ప్రణవము" ఉపాసించువానిని శతకోటి పాప కర్మలు కూడా ఇక బాధించలేవు. ప్రణవము = జాగ్రత్ - స్వప్న - సుషుప్తులు - తనవే అయినట్టి **స్వస్వరూపము.** ద్రష్ట = దృశ్యముల **ఐక్యరూపము.** అట్టి ప్రణవముయొక్క ఉపాసనకై ..., ప్రథమమాత్ర "అ"-అగ్ని దేవతా స్వరూపము ద్వితీయ మాత్ర "ఉ"-వాయు స్వరూపము
7. భానుమండల సంకాశా భవేత్ మాత్రా తథా ఉత్తరా పరమా చ అర్ధమాత్రాయా వారుణీం తాం విదుః బుధాః॥	**'ఓం'**కారముయొక్క ఉత్తర మాత్ర - "మ" కారము - సూర్య మండలమువలె మహా తేజో విరాజమానము. ఈ సర్వమునకు ఆవలిగట్టు అయినటువంటి అర్ధమాత్ర - వరుణదేవతా రూపము. ప్రణవోపాసనను బోధించు బుద్ధిమంతులగు **ప్రణవతత్త్వవిదులు** ఈవిధంగా 'హంస' ను వర్ణనగా పలుకుచున్నారు.
8. కాలత్రయే అపి యస్య ఇమా మాత్రా నూనం ప్రతిష్ఠితాః ఏష "ఓం" కార ఆఖ్యాతో ధారణాభిః నిబోధత॥	ఓంకార ప్రణవము సర్వ కాలములందు (భూత-వర్తమాన-భవిష్యత్తులందు) మాత్రలతో (Formation of Different Bits) సహా ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది. అట్టి ఓంకార తత్త్వము - నిబోధము - విశదము అవాలంటే, అద్దాని మాత్రలతో సహా నిరంతరము ధ్యానించుచూ ఉండటము చేతనే సాధ్యము. అందుచేత ముందుగా **'ధారణ'** గురించి చెప్పుకుంటున్నాం. (ధారణ = Constantly holding)
9. ఘోషిణీ ప్రథమా మాత్రా విద్యుత్ మాత్రా తథా పరా పతంగినీ తృతీయ అస్యాః చతుర్థీ వాయువేగినీ ॥ 10. పంచమీ నామధేయాతు షష్ఠీ చ 'ఇంద్రి' అభిదీయతే। సప్తమీ వైష్ణవీ నామ అష్టమీ శాంకరీతి చ॥ 11. నవమీ మహతీ నామ ధృతిస్తు దశమీ మతా ఏకాదశీ భవేత్ నారీ బ్రాహ్మీతు ద్వాదశీ పరా॥	ఓంకారములోని మాత్రలు (విభాగములు) ప్రథమమాత్ర (1) --- **ఘోషిణీ మాత్ర! (శబ్దము)** ద్వితీయమాత్ర (2) --- **విద్యుత్తు మాత్ర! (తేజస్సు)** తృతీయమాత్ర (3) --- **పతంగిని మాత్ర! (నిశ్చల వాయువు)** చతుర్థమాత్ర (4) --- **వాయువేగిని మాత్ర! (వాయు కదలికలు)** పంచమమాత్ర (5) --- **నామధేయ మాత్ర! (నామ-రూపాత్మకము)** షష్ఠమాత్ర (6) --- **ఇంద్రిణి మాత్ర! (ఇంద్రియ తత్త్వము)** సప్తమమాత్ర (7) --- **వైష్ణవి మాత్ర! (సర్వత్రా ఉనికి)** అష్టమమాత్ర (8) --- **శాంకరీ మాత్ర! (శుభత్వము)** నవమీమాత్ర (9) --- **మహతీ మాత్ర! (సర్వ దేహములలోని నేనైన నేను)** దశమీమాత్ర (10) --- **ధృతి మాత్ర! (కేవల బుద్ధి)** ఏకాదశీమాత్ర (11) --- **నారీ మాత్ర! (ప్రకృతి)** ద్వాదశీమాత్ర (12) --- **బ్రహ్మీ మాత్ర! (పురుషుడు-బ్రహ్మము-కేవలము)**

12. **ప్రథమాయాంతు మాత్రాయాం** **యది ప్రాణైః వియుజ్యతే** **భరతే వర్షరాజా సౌ** **సార్వభౌమః ప్రజాయతే॥**	ప్రణవోపాసన చేస్తూ ఉండగా ప్రథమ మాత్ర (ఘోషిణి శబ్దతత్త్వము) ఉపాసిస్తూ ప్రాణములు వదలినవాడు - (ప్రాణయోగాభ్యాస సిద్ధిచే) తిరిగి **భరతవర్షములో సార్వభౌముడై** పుట్టుచున్నాడు.
13. **ద్వితీయాయాం సముత్ కాంతో** **భవేత్ యక్షో మహాత్మవాన్।** **విద్యాధరః తృతీయాయామ్** **గాంధర్వస్తు చతుర్థికా**	ద్వితీయమాత్ర (విద్యుత్ ప్రకాశము)ను ఉపాసిస్తూ దేహము విడచినవాడు తేజో ప్రకాశమానుడై, యక్షులలో మహాత్ముడై పుట్టుచున్నాడు. తృతీయమాత్ర (పతంగి కదల్చబడుచున్నది)ని ఉపాసిస్తూ దేహము విడిచినవాడు విద్యాధరుడు అయి జన్మిస్తున్నాడు. నాలుగవ మాత్ర (వాయు వేగిని కదల్చుచున్నది)ని ఉపాసిస్తూ ప్రాణము విడచినవాడు గంధర్వుడుగా జన్మిస్తున్నాడు.
14. **పంచమ్యామ్ అథ మాత్రాయాం** **యది ప్రాణైః వియుజ్యతే** **ఉషితః సహ దేవత్వం** **సోమలోకే మహీయతే॥**	ఐదవ మాత్ర (నామధేయ నామరూపాత్మకమైనది)ను ఉపాసిస్తూ ప్రాణములు విడచినవాడు దేవత్వమును పొందినవాడై చంద్రలోకములో నివాసము పొందుచూ ప్రకాశమానుడగుచున్నాడు.
15. **షష్ఠ్యామ్ ఇంద్రస్య సాయుజ్యమ్** **సప్తమ్యామ్ వైష్ణవమ్ పదమ్** **అష్టమ్యాం వ్రజతే రుద్రం** **పశూనాం చ పతిం తథా॥**	ఆరవ మాత్ర (ఇంద్రియాధినేతోపాసన)తో ప్రాణులు విడచినవాడు ఇంద్ర సాయుజ్యము పొందుచున్నాడు. ఏడవమాత్ర (వైష్ణవి)ను ఉపాసిస్తూ ప్రాణములు విడచినప్పుడు వైష్ణవ పదము (విష్ణుసాయుజ్యము) పొందుచున్నాడు. ఎనిమిదవ మాత్ర (శాంకరి) ని ఉపాసిస్తూ ప్రాణములు విడచినప్పుడు రుద్రలోకము చేరి పశుపతిని పొందుచున్నాడు.
16. **నవమ్యాం తు మహర్లోకం** **దశమ్యాంతు జనం వ్రజేత్** **ఏకాదశ్యాం తపో లోకమ్** **ద్వాదశ్యాం బ్రహ్మ శాశ్వతమ్॥**	తొమ్మిదవమాత్ర (మహతి) ఉపాసనలో మరణము పొందినవాడు మహర్లోకము పొందుచున్నాడు. పదవమాత్ర (ధృతి) ఉపాసనలో ప్రాణములు విడుచువాడు జనోలోకము చేరుచున్నాడు. పదకొండవ మాత్ర (నారి) ఉపాసనలో ప్రాణములు విడచువాడు తపోలోకము పొందుచున్నాడు. పండ్రెండవ మాత్ర (బ్రాహ్మి) ఉపాసనలో ఉండగా ప్రాణములు వదులువాడు శాశ్వతమగు బ్రహ్మలోకమును పొందుచున్నాడు.
17. **తతః పరతరం శుద్ధమ్** **వ్యాపకమ్ నిర్మలమ్ శివమ్** **సతా–ఉదితం పరం బ్రహ్మ** **జ్యోతిషామ్ ఉదయో యతః॥**	ఇక ఆపై ఆ ఓంకారోపాసకుడు (పూర్ణమును ఉపాసించువాడు) - వ్యాపకము, నిర్మలము, శివము, శాంతము అగు స్థానము పొందుచున్నాడు. ఏదైతే సత్‌కు - జ్యోతిస్వరూపమునకు కూడా ఉదయించు స్థానమైయున్నదో అట్టి **పరబ్రహ్మస్థానము**ను పొందుచున్నాడు. (ప్రణవనాద స్వరూపుడై ప్రకాశించు చున్నాడు). 'ఆత్మను ఎరుగుట'ను దాటి 'ఆత్మయే తాను' అగుచున్నాడు.
18. **అతీంద్రియం గుణాతీతమ్** **మనోలీనం యదా భవేత్** **అనూపమమ్ శివమ్ శాంతమ్** **యోగయుక్తః సదా విశేత్॥**	ఓంకార యోగసాధనచే ఈ జీవుడు యోగయుక్తుడు అయి - మనస్సును లయింపజేస్తూ, ఇంద్రియములను జయించి, గుణములను దాటివేసినవాడై, ఇకప్పుడు అనూపము (చెదరనిది) శివము, శాంతము అగు **"సదాశివ బ్రహ్మము"**నందు ప్రవేశము పొందుచున్నాడు.

19. **తత్ యుక్తః తన్మయో జంతుః**
శనైః ముచ్యేత్ కులే జనమ్
సంస్థితో యోగధర్మేణ
సర్వ సంగ వివర్జితః॥

అట్టి **యోగయుక్తుడు, ఓంకారార్ధ తన్మయుడు** అగు జీవుడు తాను క్రమంగా ముక్తుడగుచున్నాడు. యోగ ధర్మముచే సర్వ సంగములను దాటిపోతాడు. వివర్జితుడౌతాడు. అనగా సర్వమునకు ఈవల తానై, ఆవలి తనను తాను సాక్షిగా చూస్తూ ఆస్వాదిస్తున్నాడు.

తాను ముక్తుడవటమే కాకుండా, తన కులములోని జనులకు ముక్తిని ప్రసాదించువాడు కాగలడు. (సతరతి। సతరతి। సలోకామ్ తారయతి).

---

20. **తతో విలీన పాశో అసౌ విమలః కమలా ప్రభుః।**
తేనైవ బ్రహ్మభావేన 'పరమానందమ్' అశ్నుతే॥

ఆతడు ఇక సర్వ సంసార పాశములను త్రెంచి వేసుకున్నవాడై నిర్మలుడు, సూర్య ప్రకాశమానుడు అగుచున్నాడు. **బ్రహ్మభావము చే పరమానందము**ను పొందినవాడగుచున్నాడు. ఆత్మ భావముచే బ్రహ్మానంద భరితుడై ఉంటున్నాడు.

---

21. **ఆత్మానమ్ సతతమ్ జ్ఞాత్వా**
కాలం నయ మహామతే।
ప్రారబ్ధమ్ అఖిలమ్ భుంజన్
న ఉద్వేగమ్ కర్తుమ్ అర్హసి।

కాబట్టి ఓ సర్వ ప్రియ జీవులారా! బుద్ధిమంతులారా! మహామతులారా! ఆత్మను ఎరుగుటకు ఈ జీవితము ఒక అవకాశము. జీవిత కాలమంతా ఆత్మను తెలుసుకొనే మార్గములోనే మీరు గడపండి. విషయములలో కాదు. ఇక ప్రారబ్దకర్మల విషయానికి వస్తే,... వాటినన్నిటినీ ఉద్వేగ రహితముగా, జ్ఞానముతో అనుభవిస్తూ ప్రారబ్దకర్మలు నిర్వర్తించండి! వాటికి ఉద్వేగపడవలసిన అవసరమే లేదు! మహదాశయులు అవండి!

---

22. **ఉత్పన్నే చ ఆత్మవిజ్ఞానే ప్రారబ్ధమ్ నైవ ముంచతి**
తత్త్వజ్ఞాన-ఉదయాత్ ఊర్ధ్వం పారబ్ధమ్ నైవ విద్యతే।

ఒకనిలో ఓంకార తత్త్వోపాసనచే ఆత్మ జ్ఞానము జనించుటచే ఇక ఆతడు ముక్తుడే! అయితే, ఆత్మ జ్ఞానము పొందినా కూడా ప్రారబ్దకర్మ వదలదు. కానీ...,

---

23. **దేహాదీనామ్ అసత్వాత్తు**
యథా స్వప్నే విబోధతః
కర్మ జన్మాంతరీయం యత్
ప్రారబ్ధమ్ ఇతి కీర్తితమ్॥

తత్త్వజ్ఞానము (త్వమ్-తత్ అసి-నీవుగా కనిపించునది తత్ పరబ్రహ్మమే (లేక) నేనే... అను) జ్ఞానోదయముచే ఇక "**పారబ్దకర్మ అనేది మొదలే లేదు**"... అని సుస్పష్టము కాగలదు.

ఒకడు నిద్రపోయి కలకంటూ ఉండగా ఆతని దృష్టికి భౌతిక దేహము, భౌతిక దృశ్యము అసత్తు - లేనిదిగా అయిపోతుంది కదా! అట్లాగే, ఆత్మతత్త్వ జ్ఞానికి జన్మజన్మాంతర సంబంధమైనటువంటి సంచిత-ప్రారబ్ద-ఆగామి కర్మ వ్యవహారములు స్వతఃగా లేనేలేవు - అను దృష్టి కలుగుచున్నది.

---

24. **తత్ తు జన్మాంతరా భావాత్**
పుంసో నైవ అస్తి కర్హిచిత్
స్వప్నదేహో యథా అధ్యస్తః
తథైవా అయం హి దేహకః॥

అట్టి ఆత్మ తత్త్వము ఎరిగిన బ్రహ్మజ్ఞాని దృష్టిలో (ఆత్మ దృష్ట్యా) వర్తమాన జన్మయే లేదు, రాబోయే జన్మలు అసలే లేవు. ఆతడు జన్మలకు వేరైన స్వస్వరూపాత్మను ఆస్వాదిస్తూ ఉంటాడు. "జన్మలకు మునుముందే ఉన్నట్టివాడను నేను" - అను సమన్వము కలిగి ఉంటాడు.

ఒకడు నిదురలేచిన తరువాత - "రాత్రి నాకు కలలో కనిపించినవన్నీ వాస్తవానికి ఏమాత్రమూ లేనివే!" ... అని ఎరిగి, వర్తమాన జాగ్రత్‌లో మామూలుగా వ్యవహరిస్తున్నాడు. అంతేగాని, "రాత్రి కలలోని నా దేహము మరణించింది. జాగ్రత్‌లో పుట్టాను" అంటున్నాడా? అట్లాగే, ఆత్మ జ్ఞాని "జాగ్రత్‌లో కనిపించేదంతా స్వప్నము వంటిదేకదా!" ... అని గ్రహించి ఆత్మనే అంతటా దర్శిస్తూ ఆత్మయందే రమిస్తున్నాడు.

---

25. **అధ్యస్తస్య కుతో జన్మ?**
జన్మ అభావే కుతః స్థితిః?
ఉపాదానం ప్రపంచస్య
మృత్-భాండస్యా ఇవ పశ్యతి॥

"జన్మలకంటే ముందే జన్మించువాడినైన నేను ఉన్నాను. నేను ఉన్నాను కాబట్టే జన్మలు. జన్మలు నాయందు ఉండవచ్చు గాక! నేను జన్మలలో ఉండటమేమిటి?" ... అని గ్రహించి, గమనించువాని దృష్టిలో ఇక జన్మలెక్కడుంటాయి? జన్మలే లేనివానికి లోకములలోగాని, జాగ్రత్-స్వప్న-సుషుప్తులలో గాని 'స్థితి' (Placement) అనునదే ముంటుంది? మట్టికుండలో... మట్టి వేరుగా, కుండ వేరుగా రెండు విషయాలున్నాయా? లేవు. మట్టియే ఆకారము దృష్ట్యా "కుండ" అంటున్నాము. అట్లాగే **"పరబ్రహ్మమగు నేనే జగత్తుగా కనిపిస్తున్నాను. జగత్తు బ్రహ్మమునకు వేరు కాదు"** - అని ఆత్మజ్ఞాని చూస్తున్నాడు. నిశ్చలుడై గమనిస్తున్నాడు.

26. అజ్ఞానం చ ఇతి వేదాంతైః తస్మిన్ నష్టే క్వ విశ్వతా? యథా రజ్జుం పరిత్యజ్య సర్పం గృహ్ణాతి వై భ్రమాత్॥	**వేదాంత జ్ఞానము**చే అజ్ఞానము తొలగిన తరువాత, ఇక ఆత్మకు వేరుగా విశ్వము (దృశ్యము) ఎక్కడ ఉన్నది? త్రాడును త్రాడుగా మరచి పాముగా భ్రమిస్తే అప్పుడు అక్కడ పాము "ఉన్నదిగా" అగుచున్నదా? లేదే! అట్లాగే సర్వదా ఆత్మయే అయి ఉండగా ఇక విశ్వము అనునది ఎప్పుడున్నది? ఎప్పుడూ లేదు. ఎక్కడా లేదు! (స్వప్నంలో కనిపించిన దృశ్యము ఎక్కడైనా ఉన్నదా?)
27. తద్వత్ సత్యమ్ అవిజ్ఞాయ జగత్ పశ్యతి మూఢధీః రజ్జుఖండే పరిజ్ఞాతే సర్పరూపం న తిష్ఠతి॥	ఒకడు మూఢ బుద్ధి కలిగి ఉన్నవాడై ఎంతవరకైతే, "సత్యము ఏమిటి?" ... అని పరిశీలించి తెలుసుకోడో, అర్థము చేసుకోడో... అంతవరకు "జగత్" అనబడునది ఎదురుగా ఉన్నట్లు అగుపడుచూ ఉంటుంది. ఒకడు సర్ప రజ్జు భ్రాంతిచే త్రాడును చూచి "అరెరె! ఇక్కడ త్రాచు పాము ఉన్నదే!" - అని ఎంతవరకు భయపడుతూ ఉంటాడు? పరిశీలించనంతవరకు. పరిశీలించి, "**ఇక్కడ ఉన్నది త్రాడు మాత్రమే! పాము అనునది నా భ్రమ. పాము మొదట్లోనూ లేదు, మధ్యలోనూ లేదు. ఇప్పుడూ లేదు!**" ... అని గమనించి శాంతము పొందుతాడు కదా!
28. అధిష్ఠానే తథా జ్ఞాతే ప్రపంచే శూన్యతాం గతే దేహస్య అపి ప్రపంచత్వాత్ ప్రారబ్ధ అవస్థితిః కుతః?	ఈ విశ్వము (లేక) జగత్ విషయము కూడా అంతే! ఈ కనబడే విశ్వము ఎందులో ఉన్నది? ఆత్మ నందు. మట్టిలో కుండ ఉన్నట్లు ఈ జగత్తు ఏ ఆత్మలో ఉన్నదో, అట్టి అధిష్ఠానమగు ఆత్మ గురించి తెలుసుకున్న తరువాత (మట్టిని తెలుసుకున్న తరువాత మట్టికుండలోని మట్టికి వేరైన కుండవలె) ఈ ప్రపంచము లేదు .... అని తెలియవచ్చి, ఇది "**శూన్యమే**" అగుచున్నది. మరి ఈ భౌతిక దేహము సంగతేమిటి? ఇది కూడా ప్రపంచములోని ఒక భౌతిక వస్తువే కాబట్టి ఇది **"లేనిదే (శూన్యమే)"** అగుచున్నది. దేహమే లేనప్పుడు ఇక ప్రారబ్ద కర్మలు అనబడునవి ఎక్కడుంటాయి?
29. అజ్ఞాన జన బోదార్థమ్ 'ప్రారబ్ధమ్' ఇతి చ ఉచ్యతే। తతః కాలవశాత్ ఏవ ప్రారబ్ధే చ క్షయం గతే॥	మరి ప్రారబ్దము అనుభవించక తప్పదని ఇందాక ఒకసారి అనుకున్నాం కదా! దాని మాట ఏమిటి? అదా? శాస్త్రములు అజ్ఞానికి బోధించటానికి, "నీవు కర్మలకు బద్ధుడవు కావయ్యా!" ... అని చెప్పటానికి మునుముందుగా, "నీ దుఃఖములకు కారణము ప్రారబ్దము" ... అని కల్పించి చెప్పుచున్నాయి. "కాలవశంగా ప్రారబ్దము తొలగుతుంది. అనుభవిస్తే అదేపోతుంది" .... అని బోధిస్తున్నాయి. ఆతడు విజ్ఞాని అగుచుండగా - ఆత్మగురించి ఎరుగుచుండగా, **"కర్మలే లేవు. ఇక ప్రారబ్ధమెక్కడిది?"** - అని బోధించబడుతోంది.
30. బ్రహ్మ ప్రణవ సంధాన నాదో, జ్యోతిర్మయ శివః స్వయమ్ ఆవిర్భవేత్ ఆత్మా మేఘాపాయే అంశుమాన్ ఇవ॥	ఆకాశంలో దట్టంగా మబ్బులు క్రమ్ముకున్నాయి. సూర్యుడు కనిపించటం లేదు.అనగా, మబ్బులు సూర్యుడిని మ్రింగివేశాయని, ఆకాశంలో సూర్యుడు లేకుండా పోయారని ఎవ్వరైనా అంటారా? లేదు. ఎందుచేత? గాలి వీచికలచే మబ్బులు తొలగగానే మరల సూర్యుడు కనిపిస్తున్నాడు కదా! అట్లాగే..., "ఓం" అను ప్రణవము యొక్క అనుసంధానముచే - "జగత్తు ఉన్నది. ఆత్మజ్యోతి స్వరూపుడనగు నా శివస్వరూపమును జగత్ భావాలు మ్రింగాయి ......" అనే భ్రమ కూడా తొలగుతుంది. "**ప్రపంచ భావములు**" అనే మేఘములు - ఓంకారనాద వీచికలచే తొలగిపోవుచుండగా ఆత్మజ్యోతి స్వరూపుడగు శివుడు సహజముగా, స్వయముగా అనుభవము కాగలడు. అనగా తానే శివ స్వరూపుడై ప్రకాశిస్తున్నాడు. ఈ జీవుడే 'సదాశివుడు' అగుచున్నాడు.

31. సిద్ధాసన స్థితో యోగీ
ముద్రాం సంధాయ వైష్ణవీమ్।
శృణుయాత్ దక్షిణే కర్ణే
"నాదమ్ అంతర్గతం" సదా॥

కాబట్టి ఇప్పుడు తొలగలవసినది ఏమిటి? జగత్ భ్రమ. అది తొలగితే ఆత్మ శివభగవానుడు స్వయముగా ప్రకాశించుచున్నారు. అందుకు మార్గము? యోగోపాసన. కనుక యోగి

- సిద్ధాసనమును స్వీకరించుచూ,
- వైష్ణవీ ముద్రను అనుసంధానము చేస్తూ,
- బాహ్య విషయాలు బాహ్యమునే వదలివేస్తూ...,
- **అంతర్గతమగు ఓంకార బిందునాదమును** కుడి చెవితో ఎల్లప్పుడూ వినుచుండుటను **అభ్యసించాలి.**

---

32. అభ్యస్యమానో నాదో అయమ్
బాహ్యమ్ ఆవృణుతే ధ్వనిమ్।
పక్షాత్ విపక్షమ్ అఖిలమ్
జిత్వా 'తుర్యపదమ్' వ్రజేత్॥

ఈవిధంగా అంతర్గతంగా కుడి చెవికి అంతరంగమునుండి వినబడుచున్న **"ఓం"** ... నాదమును వినుచుండగా,... ఇక బాహ్య వస్తు-విషయ-నామ-రూప ధ్వనులు, ధ్యాసలు వాటికవే ఉపశమిస్తూ వస్తాయి. అట్టివాడు ఏకపక్షము (Inner side) నుండి ద్విపక్షము (Outer-world) ను జయించి, **తురీయపదమును** (జాగ్రత్ - స్వప్న- సుషుప్తులు తనవి. తాను వాటిలో పరిమితుడు కాడు... అను స్థానమును).... చేరుచున్నాడు.

---

33. శ్రూయతే ప్రథమ అభ్యాసే
నాదో, నానావిధో మహాన్
వర్ధమానః తథా అభ్యాసే
శ్రూయతే సూక్ష్మ-సూక్ష్మతః॥

అటువంటి **ఓంకార అతరంగనాదము కుడిచెవితో వినటము** ... అనే యోగ సాధనలో, మొట్టమొదటగా అనేక విధములైన మహత్ నాదములు అంతర్గతముగా వినబడుతూ ఉంటాయి. క్రమంగా అభ్యాసము చేస్తూ ఉండగా, ఆ అనేక నాదములన్నీ ప్రక్కకు తొలగి, ఇక ఆ యోగికి సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమైనట్టి (బుద్ధితో మాత్రమే గ్రహించగలుగు) "సూక్ష్మనాదము" విబడుతుంది. నిర్విషయాత్మ బుద్ధికి సూక్ష్మమగు స్వస్వరూపమును తెలియవస్తుంది.

---

34. ఆదౌ జలధి జీమూత
భేరీ నిర్ఝర సంభవః
మధ్యే మర్దళ శబ్దాభో
ఘంటా కాహళజః తథా॥

ప్రణవనాదోపాసనలో మొట్టమొదట - ప్రారంభంలో **సముద్ర తరంగముల ఘోష, మబ్బుల మోత, భేరీ నినాదము వంటివి....** (లో నుండి) వినబడుతాయి. **"నాదము వినుట"** అను సాధనలోని మధ్య దశలో

- మద్దెల శబ్దము
- గుడిగంట నాదము
- కాహళ (కామ్-కామ్) శబ్దములు

.... కొంత నెమ్మదిగా ఆ యోగికి వినబడుతూ ఉంటాయి.

---

35. అంతేతు కింకిణీవంశ
వీణా భ్రమర నిస్వనః
ఇతి నానావిధా నాదాః
శ్రూయంతే సూక్ష్మ-సూక్ష్మతః॥

అంతర్గత ప్రణవనాదోపాసన యొక్క చివరి చివరి దశలలో

- చిరుమువ్వల కింకిణీ శబ్దము,
- వేణుగానము,
- భ్రమరము (తుమ్మెద) ఝుంకార శబ్దము

ఈవిధంగా ఆయా నానావిధములైన శబ్దములు సూక్ష్మ-సూక్ష్మంగా వినిపిస్తూ వస్తాయి.

---

36. మహతి శ్రూయమాణేతు
మహాభేర్యాధిక ధ్వనౌ।
తత్ర సూక్ష్మం సూక్ష్మతరం
నాదమేవ పరామృశేత్॥

"అంతర్గత ప్రణవ నాదోపాసన" అను యోగాభ్యాసికి ఎక్కువగా శ్రవణం చేస్తూ ఉన్న సందర్భాలలో 'మహాభేరీ నాదము' వినబడుతూ ఉంటుంది. అటువంటప్పుడు ఆ యోగసాధకుడు పెద్ద శబ్దమును ప్రక్కకుపెట్టి సూక్ష్మమైన నాదములపై బుద్ధిని ఏకాగ్రత చేస్తూ, వింటూ ఉండాలి. "మ్"... అను సౌమ్యనాదమును గమనిస్తూ ఉండటానికి అధికాధికముగా బుద్ధిని సూక్ష్మతరం చేస్తూ ఉండాలి.

37. ఘనమ్ ఉత్సృజ్య వా సూక్ష్మే
సూక్ష్మమ్ ఉత్సృజ్యవా ఘనే
రమమాణమ్ అపి క్షిప్తమ్
మనో న అన్యత్ర చాలయేత్॥

ఇంకొక ఉపాయము.

బుద్ధియొక్క మధురమైన ఏకాగ్రత చేత...,

- సూక్ష్మనాదమును వినుచున్నప్పుడు ఘననాదమును విడచిపెట్టుచూ ఉండాలి.
- ఘననాదమును వినుచున్నప్పుడేమో సూక్ష్మనాదమును విడచి (వినక) ఉండాలి.

ఈవిధముగా త్యాగ-ఆశ్రయ పూర్వకంగా వినుచూ ఉన్నప్పుడు **మనస్సు** తదితరమైన విషయములవైపుగా వెళ్ళకుండా.... అది అంతర్ - శబ్దమునే వింటూ ఆనందించునట్లుగా నియమితమౌతూ వస్తుంది.

---

38. యత్ర కుత్రాపి వా నాదే లగతి ప్రథమం మనః,
తత్ర తత్ర స్థిరీభూత్వా తేన సార్థం విలీయతే॥

ఈ మనస్సుకు ఒక ముఖ్య 'ధర్మము' ఉన్నది. ఇది మొట్టమొదటగా - ఏకాగ్రంగా ఏనాదము (లేక శబ్దము) వింటే, అది పోయి అక్కడే ఏర్పాటును పొంది, ఆ అర్థములోనే విలీనమైపోతూ ఉంటుంది. అది మనస్సు యొక్క స్వభావము మరి!

---

39. విస్మృత్య సకలమ్ బాహ్యమ్
నాదే దుగ్ధ-అంబువత్ మనః
ఏకీభూయ అథ సహసా
చిదాకాశే విలీయతే॥

అందుచేత (బాలుని లాలించినట్లుగా) మనస్సును లాలిస్తూ, సకల బాహ్య విషయములను, వృత్తులను విస్మరించే రీతిగా నయాన నియమించాలి. అంతరంగము నుండి వినబడు ప్రణవనాదముపైనే మనస్సుకు ఇష్టమగునట్లుగా లాలిస్తూ తీర్చి దిద్దాలి. అప్పుడు మనస్సు క్రమంగా అంతరంగ ప్రణవనాదముతో విలీనమై, పాలు-నీరు వలె (దుగ్ధ-అంబువత్) ప్రణవముతో కలసిపోయి, ఏకీభూతమగుచున్నది. చివరికి మనస్సు "చిదాకాశము"లో విలీనము కాగలదు.

---

40. ఉదాసీనః స్థితో భూత్వా
సదాభ్యాసేన సంయమీ
ఉన్మనీకారకం సద్యో
నాదమేవ అవధారయేత్॥

ఈ మనస్సు - దృశ్య సంబంధమైన సంఘటనలు, సంబంధములు, బాంధవ్యములు, అవసరమేలేని వ్యవహారములు, పరుల తప్పులు, దూషణ - ఇటువంటి అనేక విషయాలపై వ్రాలి వాటితో మమేకమౌతోంది. అందుకని

- సంయమి అగు యోగి మనస్సుకు సదాభ్యాసముల సహాయంతో దృశ్య విషయాలపై ఉదాసీనంగా ఉండటం.
- అటువంటి మనస్సును ఉన్మనీకారకమైన (యోగ భావ పూర్వకమైన) "అంతరంగము నుండి నాదము వినుట" ...

అనే అభ్యాసములను అవధారణ చేయించాలి. (మనస్సును సాక్షిగా దర్శించు మనో విభాగము **'ఉన్మని'**)

---

41. సర్వచింతాం సముత్సృజ్య
సర్వచేష్టా వివర్జితః
నాదమేవ అనుసంధధ్యాత్
నాదే చిత్తం విలీయతే॥

ఎప్పుడైతే ఈ చిత్తము

- సర్వ ప్రాపంచక చింతనలను వదలిపెట్టుచూ...,
- సర్వ దృశ్య - లోక సంబంధమైన చేష్టలను విడనాడుచూ...,

అంతరంగము నుండి వినబడు ప్రణవనాదముపై అనుసంధానము అగుచున్నదో, అప్పుడు ఆ నాదమునందే ఆచిత్తము విలీనమగుచూ, క్రమంగా లయము పొందు చున్నది. ఇక దృశ్య జగత్తును ప్రణవనాద స్వరూపంగా సందర్శించటం ప్రారంభిస్తుంది.

---

42. మకరందం పిబన్ భృంగో
గంధాన్ న అపేక్షతే యథా,
నాదాసక్తం సదా చిత్తం
విషయం నహి కాంక్షతే॥

అత్యంత మధుర రసముతో కూడిన పూలపై వ్రాలుచున్న తుమ్మెద, ఆ పుష్పములలోని మకరందమును గ్రోలుటయందే నిమగ్నమౌతుంది. ఇక ఇతర దుష్ట వాసనలు గల పూల గురించి, ఆలోచిస్తుందా? వాటిని పట్టించుకుంటుందా? లేదు.

అట్లాగే...

అంతరంగ ప్రణవనాదమునందు ఆసక్తితో లగ్నమైయున్న చిత్తము బాహ్య లౌకిక-ఇంద్రియ విషయములను కాక్షించనే కాంక్షించదు. వాటన్నిటికీ ఏమాత్రము ప్రాముఖ్యత ఇవ్వదు.

43. బద్ధః సునాద గంధేన
సద్యః సంత్యక్త చాపలః
నాదగ్రహణ తత్ చిత్తమ్
అంతరంగం భుజంగమమ్॥

పాము నాగస్వరము వింటూ ఆ శబ్దానందముతో తన్మయమై ఇతర శబ్దములేవీ వినదు. "ఎవరిని కుట్టాలి?" ... అని ఆలోచించదు కదా! అట్లాగే,... అంతరంగము నుండి వినబడు ప్రణవ సునాదమును వినుచున్న చిత్తము, ఆ నాదమునకు బద్ధమై, తన యొక్క ఇతఃపూర్వపు చపలత్వము, చంచలత్వము విడచి పెట్టుచున్నది. ప్రణవనాదమునే ఆస్వాదిస్తూ ఉంటోంది. (అంతర్ హృదయమునుండి వినబడు ఘన-సూక్ష్మ శబ్దములపైనే చిత్తము వ్రాలుతూ ఉంటుంది).

---

44. విస్మృత్య విశ్వమ్ ఏకాగ్రమ్
కుత్ర చిత్ నహి ధావతి
మనో-ఉన్మత్త గజేంద్రస్య
విషయ-ఉద్యానచారిణః॥

పిచ్చి పట్టిన ఏనుగు అందమైన ఉద్యానవనంలో చపలంగా, పిచ్చిగా అటూ ఇటూ తిరుగుతూ ఉంటే ఎట్లా ఉంటుంది? అట్లాగే ఈ మనస్సు అనే పిచ్చిపట్టిన ఏనుగు విషయములపై, విషయ సుఖములపై వ్రాలటం అలవాటు చేసుకొని, ధ్యానములో విశ్వమును ఏమరచి కూడా,... ఇంతలోనే ఎక్కడెక్కడో సంచారాలు చేస్తోంది. విషయముల ఉద్యానవనంలో సంచరిస్తోంది. ఆ ధ్యానికి పట్టు దొరకడం లేదు.

---

45. నియామ మన సమర్థోఽయమ్
నినాదో నిశిత అంకుశః
నాదో అంతరంగ సారంగ
బంధనే వాగురాయతే॥

ఏనుగును అంకుశముతో ఎట్లా నియమించాలో తెలిసిన మావటివానిచేతిలోని అంకుశము వంటిది - యోగికి **ప్రణవనాదము**. జగదరణ్యంలో జన్మ-కర్మలు అనే ప్రదేశములో సంచరించే మనస్సు అనే సారంగము (లేడి)ని పట్టుకొనే గొప్పవల వంటిది.... అంతరాంతర 'ఓం' కారనాదోపాసన!

---

46. అంతరంగ సముద్రస్య
రోధే వేలాయతేఽపి చ
బ్రహ్మ ప్రణవ సంలగ్న
నాదో జ్యోతిర్మయాత్మకః॥

అంతరంగము అనే సముద్రమునకు - అదుపుచేసే చెలియ కట్ట వంటిది - ప్రణవనాదము.

బ్రహ్మ ప్రణవము - జ్యోతిర్మయము అగు ప్రణవనాదము గురించి "వినుట" అను అభ్యాసము సహాయముతో చిత్తమును దృశ్యము నుండి విరామముపొంది, ఆత్మయందు సంలగ్నము కాగలదు.

---

47. మనః తత్ర లయం యాతి
తత్ విష్ణోః పరమం పదమ్
తావత్ ఆకాశ సంకల్పో
యావత్ శబ్దః ప్రవర్తతే॥

ఎంత వరకు శబ్దము ప్రవర్తిస్తూ ఉంటుందో..., అంతవరకు సంకల్పాకాశము (Thought Zone) పని చేస్తూనే ఉంటుంది. ఎప్పుడైతే మనస్సు (జలంలో ప్రవేశించిన ఉప్పు బొమ్మ - ఆకారమువలె) లయిస్తుందో,... ఆ లయించు స్థానమే పరమపదమగు విష్ణు స్థానము. సర్వోత్కృష్ట స్థానము.

---

48. నిశ్శబ్దం తత్పరం బ్రహ్మ
పరమాత్మా సమీయతే
నాదో యావత్ మనః తావత్
నాదాంతే తు మనో-ఉన్మనీ॥

మనస్సు నిశ్శబ్దత సంతరించుకుంటుంది.

నిర్విషయ రూపము, నిశ్శబ్ద తత్పరము అగు పరబ్రహ్మమే-జీవునికి ఉనికి స్థానము-మనస్సు-ఆ మనస్సుకు ఉత్పత్తి స్థానము అగు పరమాత్మ ఏకత్వము పొందుచున్నాయి.

నాదము ఉన్నంత వరకు మనస్సు ఉనికి కలిగి ఉంటుంది.

నాదము యొక్క సశాంతించు స్థానములో మనస్సు లయించు "మనో-ఉన్మనీ" అను మనోరహిత స్వానుభవము (ఆత్మానుభవము) శేషిస్తుంది. అప్పుడు జీవుడు **'పరబ్రహ్మము తానే'**గా ఎరుగుచున్నాడు.

---

49. స శబ్దశ్చ అక్షరే లీనో
నిశ్శబ్దం పరమమ్ పదమ్
సదా నాద - అనుసంధానాత్
సంక్షీణా వాసనాతు యా॥

'ఓం' శబ్దము అక్షరమునందు లీనమగుచున్నది. నిశ్శబ్దము శేషిస్తోంది.

వాస్తవానికి శబ్దము లయము కాగా, శమించగా శేషించే నిశ్శబ్దమే పరమపదము.

మరి, అట్టి నిశ్శబ్ద రూప పరమపదమును పొందే విధమేది? ఎల్లప్పుడు నాదము (ఓంకారము)ను వింటూ అనుసంధానము చేస్తూ ఉండగా, వాసనలు సంక్షయించి, **నిశ్శబ్ద పరమపద సుఖము** - స్వభావసిద్ధంగా అనుభవమవుతోంది.

---

50. నిరంజనే విలీయేతే
మనో వాయూ న సంశయః
నాదకోటి సహస్రాణి
బిందుకోటి శతాని చ॥

ఎప్పుడు మనస్సు అనే వాయువు నిర్మలము - నిరంజనము అగు బ్రహ్మములో లీనమౌతుందో,... అప్పుడు ఇక వేల కోట్ల నాదములు, వందల కోట్ల బిందువులు కూడా ఆ మనస్సుతో బాటే, ఆ బ్రహ్మము (లేక) పరమపదమునందు లీనమగుచున్నాయి. ఇక ఈ జగత్తులో వినబడే శబ్దముల గురించి చెప్పేదేమున్నది?

51. **సర్వే తత్ర లయం యాంతి**
బ్రహ్మ ప్రణవనాదకే
సర్వావస్థా వినిర్ముక్త,
సర్వచింతా వివర్జితః॥

"అనేకముగా కనిపిస్తూ కూడా వాస్తవానికి ఒక్కటే" ... అని అనిపించుట ద్వారా సర్వ బేధములు బ్రహ్మ ప్రణవనాదము నందు - ప్రణవనాదోపాసకుని దృష్టిలో-లయమును పొందుచున్నాయి. ఇక ఆయోగి సర్వ అవస్థల నుండి విముక్తుడగుచున్నాడు. సర్వ చింతలను వదలి వేయుచున్నవాడగుచున్నాడు.

---

52. **మృతవత్ తిష్ఠతే యోగీ**
స ముక్తో న అత్ర సంశయః
శంఖదుందుభి నాదం చ
న శృణోతి కదాచన॥

అంతరంగ హృదయము నుండి వినబడు ప్రణవనాదమును అభ్యాసము చేయు యోగి ... క్రమంగా సర్వ లోక సంబంధములైన విషయాలను - **ఇవి నాకు చెందినవి కావు. నేను వీటికి చెందియుండ లేదు ... నేను ఆత్మ స్వరూపుడను కదా! ఇదంతా ఆత్మయొక్క వినోద కల్పన** .... అను దృష్టితో చూస్తాడు. ఏవిధంగా ఒక మరణించిన వాడు ఏలోక బంధములూ లేనివాడగుచున్నాడో,... ఆవిధంగా యోగి (మరణించిన వానివలె) **దేనికీ సంబంధము లేకయే ఉంటాడు. అన్నీ నిర్వర్తిస్తూ ఏమీ చేయనివాడై ఉంటున్నాడు.** ఎప్పుడు అట్టి దృష్టిని దృశ్యము పట్ల ఒకానొకడు సంపాదించుకుంటున్నాడో, ఆతడు అప్పుడు ముక్తుడే! ఇక ఆతని అంతర్హృదయ నాదోపాసనలో ప్రారంభంలో వినబడిన శంఖ-దుందుభి నాదాలు కూడా వినబడవు. **కేవల-ఆత్మానందుడై ఉంటాడు.**

---

53. **కాష్టవత్ జ్ఞాయతే దేహమ్**
ఉన్మని-అవస్థయా ధ్రువమ్
స జానాతి న శీతోష్ణం
న దుఃఖం న సుఖం తథా॥

అట్టి యోగి-ఈ దేహము ఒక కట్టెవలె, బాహ్య జడవస్తువు వలె-అగుపించు యోగ స్థితిని-పొందుతున్నాడు. సీత-ఉష్ణములను, సుఖ-దుఃఖములను సమదృష్టితో చూడగలుగు అట్టి యోగి ధృవము అగు **"ఉన్మనీఅవస్థ"** అను యోగ, పరాకాష్ఠ పొందిన వాడగుచున్నాడు. (ఉన్మనీ = మనస్సును దాటివేసిన స్థితి, స్థానము)

---

54. **న మానం న అవమానంచ**
సంత్యక్త్వా అథ సమాధినా
అవస్థాత్రయమ్ అన్వేతి
స చిత్తం యోగినః సదా!

ఆ మనస్సును ఆత్మయందు (లేక) ఆత్మ భావనయందు (లేక) "సర్వము నా ఆత్మయొక్క వినోద ప్రదర్శనమే" .... అను బుద్ధి స్థితియందు లయము చేసిన యోగికి (మనస్సును దాటి వేసిన యోగికి) ....,

- ఇక మానము ఉండదు. - అవమానము ఉండదు.

సమాధి స్థితిని పొందిన ఆతడు చిత్తమును చిత్‌నందు లయింపజేస్తూ జాగ్రత్ - స్వప్న సుషుప్తులకు కేవల-సాక్షిత్వముచే అధిగమించి సమాధి రూపమగు "**తురీయావస్థ**" అనబడు "**అహమ్‌బ్రహ్మ**" స్థానము పొందుచున్నాడు. తానే ఈ సర్వమై ఆస్వాదిస్తున్నాడు.

---

55. **జాగ్రత్ నిద్రా వినిర్ముక్తః**
స్వరూపావస్థతామి యాత్॥

ఆతడు జాగ్రత్ - స్వప్న - సుషుప్తుల నుండి విడివడినవాడై - "**ఈ మూడు అవస్థలకు వేరైనట్టి కేవలాత్మ స్వరూపుడిని కదా!**" - అను స్వస్వరూపావస్థ (తురీయావస్థ - బ్రాహ్మీ స్థితి) యందు ప్రవేశించుచున్నాడు. సర్వము తానై, సర్వులు తన ఆత్మ స్వరూపులే అయి ఆస్వాదిస్తున్నాడు. స్వస్వరూపావస్థ పొందినవాడగుచున్నాడు.

---

56. **దృష్టిః స్థిరా యస్య**
వినా స దృశ్యమ్।
వాయుః స్థిరో యస్య
వినా ప్రయత్నమ్,
చిత్తం స్థిరం యస్య
వినా అవలంబమ్
స బ్రహ్మతారాం (పాం) తర
నాదరూపమ్।
ఇత్యుపనిషత్
నాదబిందూపనిషత్
ఓం తత్ సత్

అట్టి కేవల స్వస్వరూపావస్థ ... స్థితిలో - "**బ్రహ్మ తారాంతరనాద**" రూపుడగుచున్నాడు. **ఓం** కారస్వరూపుడగుచున్నాడు.

ఎప్పుడైతే ...,

- ఎదురుగా ఈ దృశ్యము కనిపిస్తున్నప్పటికీ ఇదంతా ఆత్మస్వరూపమై దృశ్యమనునదే ఆతనిపట్ల వేరుగా లేనిదై ఉంటుందో,
- ఏ ప్రయత్నము లేకుండానే అతనియందు ప్రాణతత్త్వము స్థిరత్వమును (స్వభావసిద్ధంగానే) సంతరించుకుంటుందో...,
- ఏ సాధన వస్తువు - అంతర హృదయ ప్రణవనాదశృతము మొదలైనవేవీ లేకుండా కూడా ఆతని చిత్తము ఆత్మభావనయందు సుస్థిరము-నిశ్చలము స్వభావ సిద్ధముగా అగుచున్నదో...

అట్టి బ్రహ్మ తారాంతర స్థితికి (లేక) బ్రహ్మ పారాంతర స్థానమునకు ఆ యోగి చేరుచున్నాడు. ఓంకార ప్రణవనాదము వినటమును దాటి, ప్రణవనాదమే తానై ప్రకాశించుచున్నాడు.

ఇతి నాదబిందూపనిషత్

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః